

ЯРУУ НАЙРГИЙН ОРЧУУЛГЫН УРАН ЧАНАРЫН ТУХАЙД

Ц.Магсар¹⁵ (МУБИС)

Товч утга: *Яруу найргийн орчуулга сэргээж эхэлж байгаа өнөө цагт түүний уран чанарт анхаарах асуудал чухал бөгөөд энэ талаар ямар үзэл онол байдаг тухай энэхүү өгүүлэлд цухас тайлбарлажээ. Мөн чанарын шаардлагад хамаарах ямар үзүүлэлтүүд гол ач холбогдолтойг тэмдэглэн, тэдгээр нь яруу найргийн гипер утгын түвшинд хэрхэн ямар байдлаар хадгалагдах ёстой, энэ талаар судлаачид юу гэж үзсэн тухай товч танилцуулжээ.*

Түлхүүр үг: *яруу найраг, орчуулга, чанар, үзүүлэлт, гипер утга*

Яруу найргийн орчуулгын асуудлаар эсрэг тэсрэг үзэл онолууд, заримдаа бие биенээ үгүйсгэсэн байр суурь байдаг нь эргэлзээтэй мэт боловч сонирхолтой. Эдгээр үзэл онолууд эцсийн дүндээ дараах хоёр эерэг хандлагаар ялгардаг: 1. Орчуулгын шүлэг найраг анхдагч эхтэйгээ адилхан гоо зүйн мэдрэмж, сэтгэгдлийг уншигчид шууд төрүүлдэг байх тухай. 2. Орчуулгын шүлэг найраг үндэсний утга зохиолд шинэлэг зүйл оруулж өмнө байгаагүй дүр дүрслэл, яруу төгөлдөр илэрхийллийгуншигчдад таниулдаг байх тухай. Гэвч үндэстнүүдийн соёл, сэтгэлгээ ялгаатай байдаг хүчин зүйлсээс хамааралтай шалтгаанаар орчуулгын практикт дээрх хоёр эерэг хандлагын нэг нь заавал сөрөг талдаа давамгайлсан нөхцөл байдлыг үүсгэж, орчуулгын бүтээлд ямар нэгэн хэмжээгээр чанарын хомсдол бий болж байдаг онцлогтой. Эхний хандлага нь анхдагч эхээс холдох, зохиож орчуулах буюу зоргоор орчуулах зам руу хөтлөх гээд байдаг бол хоёр дахь нь үндэснийхээ уран зохиолын хэлийг “эвдсэн”, тухайн хэлтэн уншигчдын эх соёл, гоо зүйн хөрсөнд хавьтахааргүй, ийм учраас хүн шимтиж уншихааргүй харь хөндий яруу найргийг бий болгох гээд байдаг байна. Энэ бүхний эцсийн зангилаа нь орчуулгын уран чанарын хэмжүүр дээр ирж төвлөрдөг.

Орчуулгын функциональ (буюу коммуникатив) онолоор орчуулагдахгүй зохиол гэж үгүй, түүний дотор орчуулах боломжийн хувьд харьцангуйд тооцогддог яруу найргийн зохиол ч үгүй гэж үздэг нь нэг талаас маргаантай асуудал боловч нөгөө талаас ямарваа мэдээллийг дамжуулснаар нь орчуулгын үүргийг хэмждэг ерөнхий зорилготой уялдуулбал уг үзэл онолыг хүлээн зөвшөөрөхөөс өөр аргагүй болдог байна. Энд мөн л чанарын тухай ойлголт гол үзүүлэлт болно. Уран чанараа алдсан л бол яруу төгөлдөр орчуулгын тухай яриа байж таарахгүй. Яруу найргийн орчуулга ямар нэг хэмжээгээр уран чанар заавал шаардана. Учир нь яруу найргийн бүтээл бусад олон хэлбэрийн үгийн урлагийн бүтээлээс илүү чанд дархлаатай, ихэнхдээ л зохиогчийн дотоод ертөнцөөс

¹⁵ МУБИС, доктор, профессор

ундарсан, ийм болохоор зохиогчдоо ууссан дүрслэл болоод дүрийн бүтэцтэй. Зүй нь орчуулгадаа ч энэ шинж чанар бүрэн хадгалагдах учиртай.

Гэвч орчуулгын шүлэг найргийн уран чанарыг шинжих, судалж шүүмжлэх төрлийн ажил дутмаг бол чанарын үнэлгээ орчуулгын практикаас хоцроод байх магадлалтай. Тийн үнэлгээгүй байсаар байгаад сайн муу нь мэдэгдэхгүй нэг хэсэг орчуулга дэлгэрч, тэдгээрээс магадгүй чанар муутай нь уншигч олонд илүү танигдсан байх харамсалтай ч гэмээр үр дагаварт хүрсэн байж мэдэх ажээ. Жишээ нь, Шекспирийн 77-р сонетын орос орчуулгын хэд хэдэн хувилбар байдгаас дээр дурьдсан хоёр хандлагын тод жишээ болохуйц төгсгөлийн мөрийг орчуулсан огт хоёр өөр хувилбарыг зохиолч, орчуулга судлаач Геннадий Панченко цахим хуудсандаа байрлуулжээ:

"These offices, so soft as thou wilt look,
Shall profit thee and much enrich thy book." (Шекспир)

"К сим службам чаще взор свой обращая,
Добудешь пользу, ум обогащая." (В.Тяптины орчуулга)

"Как часто эти найденные строки
Для нас таят бесценные уроки" (С.Маршакийн орчуулга)

Энэхүү эрс ялгаатай хоёр хувилбарын эхнийх нь анхдагч эхээ барьсан, муу ч биш үнэлгээтэй орчуулга юм байна. Харин хоёр дахь нь анхдагч эхийн хэлбэр, утгыг ихээхэн оросжуу төрхтэй болгосон чөлөөт хэлбэрийн орчуулга аж. Судлаачийн үзсэнээр Шекспирийн сонетуудыг С.Маршак орчуулахдаа ерөнхийдөө ийм чөлөөт хувилбарыг илүү давамгайл хэрэглэсэн бөгөөд харьцуулж судалж үзэхэд анхдагч эхээс дүр дүрслэлийн ердөө 23,4%, үйл явдлын 14,5% нь орчуулгадаа буусан байдал ажиглагджээ(8). Гэтэл 77-р сонетын орчуулга Маршакийн хувилбараар илүүтэй тархсан гэдгийг олон уншигчийн санал сэтгэгдэл харуулсан байна.

Эндээс яруу найргийн орчуулгад чанарын үзүүлэлт, тоон үзүүлэлт хоёр хэр хол зөрөх магадлалтайг харж болно. Бид энд чанарын үзүүлэлтэд нөлөөтэй зарим хүчин зүйлийг товчоолон таниулахыг зорив. Үүний тулд яруу найргийн орчуулгын тоон болон чанарын ойлголтод ямар үзүүлэлтийг нь хамруулж болохыг судлаачдын санал онолоос түүвэрлэн авч үзвэл дараах хэдэн шинж байдлыг давын өмнө анхаарч үзүүштэй байдаг байна.

Тоон үзүүлэлтүүд:

- Үгийн тоо анхдагч эхтэйгээ таарч байгаа эсэх;
- Орчуулагчаас аль хэр нэмсэн буюу гэсэн;
- Үг орчуулгадаа хэл зүйн хэлбэрээ хадгалж чадсан эсэх (Жишээ нь, тэмдэг нэр тэмдэг нэрээрээ орчуулагдсан эсэх г.м.);
- Европ хэл хоорондын шүлгийн орчуулгад бол үеийн тоо болоод шүлгийн үе-өргөлтийн шинжийг нь хадгалсан эсэх гэх мэт.

Чанарын үзүүлэлтүүд:

- Шүлгийн гоо зүй (хэмжээ, хэмнэл, бүтэц, найруулга г.м.) алдагдсан эсэх;
- Утга эндүүрсэн эсэх;
- Үгийн утгын өнгө эхэд байгаатай нийцүү (буюу адекват) чанартай болж чадсан эсэх;
- Яруу найргийн хэлээр орчуулагдсан эсэх;
- Яруу найргийн хэлээр орчуулагдсан бол дүрслэн илэрхийлсэн байдал нь оновчтой, анхдагч эхдээ нийцтэй болсон эсэх;
- Өгүүлбэрийн байгууламж, мөр, шад, бадгийн логик алдагдсан эсэх;
- Орчуулагчаас субъектив зүйл нэмсэн эсэх гэх мэт.

Эдгээрээс чанарын зарим нэг үзүүлэлтийг онцлон авч тодруулж тайлбарлая. Жишээ нь, “яруу найргийн хэлээр орчуулах”-ын тухайд гэвэл уран зохиолын хэлийг дотор нь танин мэдэхүйн болон найруулгын талаас нь хоёр өөр түвшинд авч үзэж болно. Энгийн түвшин буюу эхийн хэл гэж байна. Шүлгийг өгүүлэмжид нь шимтэн, доторх баримт мэдээллийг нь дамжуулахыг нэн тэргүүнд зорьж эхийн хэлээр нь орчуулж болно. Тэр нь хадмал шинж илүү давамгайлсан, эс бөгөөс хүүрнэл хэлбэр лүү ойртсон орчуулга болно. Үүнээс гадна, яруу найргийн хэл гэж байна. Толь бичигт байгаа “нүцгэн” үг, мөн эхэд байгаа тухайн тодорхой утгаа олсон үг шүлэг найрагт өнгө төрхөө засаж “гоёмсог хувцас өмсдөг” байна. Иймд яруу найргийн хэлээр орчуулна гэдэгхөрвүүлж буй хэлнээс шилж сонгосон үг утгас нь дүрслэн илэрхийлэх байдал, сэтгэл хөдлөлийн шинж, хэл найруулгын ярууслаг чанараараа анхдагч эхдээилүү ойр очиж дүйцэх арай өөр түвшний орчуулга гэсэн үг. Чухам энэ л түвшнийг орчуулгад хадгалж гэмээ нь зохиол амин сүнсээ алдаж гээлгүй орчуулагдахын урьдач нөхцөл бүрдэнэ. Жишээ нь, Пушкины “Хөшөө дурсгалаа босгов би” шүлгийг орчуулсан Д.Урианхайн хувилбараас тоон үзүүлэлт алдагдсан ч найруулгын ярууслыг гаргасан дараах мөрүүдийг харж болно.

И славен буду я, доколь в подлунном мире
Жив будет хоть один пиит

Ялгуун саран дор ядаж ганц найрагч үлдэхэд
Яруу алдрын суу миний нэрийг дагана!

Хвалу и клевету приемли равнодушно
И не оспаривай глупца

Магтаал гүтгэлэг хоёуланг чихний үзүүрээр өнгөрөө,
Маргаад нэмэргүй тэнэгтэй үг бүү тэрс!

Яруу найргийн орчуулгын чанарыг дордуулдаг, ерөнхийдөө нийтлэг ажиглагддаг нэгэн үзэгдэл бол орчуулагчаас нэмсэн субъектив зүйлс юм. Ийм

байдлын ихэнх шалтгаан нь голдуу шүлэгт хэмнэл үүсгэх юмуу толгой холбох гэснээс үүдэлтэй байдаг. Жишээ нь, орос хэлнээс “кот учёный”(европын зарим үндэстний үлгэр домгийн баатар; “сэцэн муур”, “эрдэмт муур”, “муур багш” гэх мэтээр орчуулуштай) гэдгийг “эрээн муур”, “хар муур” гэж орчуулбаас уг үг өөр өнгө төрхтэй болон зохиолын объектив утгыг орчуулагчийн субъектив хандлага санаа зоргоороо өөрчилж эхэлнэ гэсэн үг.

Тоо ба чанарын эдгээр болоод бас бус олон үзүүлэлт байвч харамсалтай нь тэдгээрийг барьж суугаад орчуулга хийж болдоггүй ажээ. Гол учир нь хэл, соёл, сэтгэлгээний зөрөөнөөс болоод яруу найргийн орчуулгад бүх үзүүлэлтийг адил тэнцүү хадгалан хөрвүүлэх боломж байдаггүй. Тоон талаа хөдөлбөргүй барья гэвэл чанар талдаа алдагдалтай, чанар талаа барья гэвэл тоон талдаа алдагдалтай байдаг. Аль нь гол юм бэ гэдэг асуулт гарч мэднэ. Тодорхой зорилгоос хамаараад аль нь ч гол байж болно. Жишээ нь, эрдэм шинжилгээний ажлын зорилгоор шүлэг, найрагт хадмал орчуулга, эсвэл хүүрнэл орчуулга чухал болж магад. Гэхдээ л уншигч олонд зориулж орчуулж байгаа бол ямар ч тохиолдолд, зарим тохиолдолд тоон үзүүлэлтэд гарцаагүй баригдах тийм өвөрмөц бүтэц зохиомжтой шүлгийн орчуулга ч гэсэн чанарын шаардлагад заавал захирагдана.

Шүлэг найраг уншигчид хүрэхдээ анхдагч мэдээлэл нь “яруу найраг” хэмээх эхийн үүргээрээ гоо зүйн мэдээлэл байдаг байна. Гоо зүйн мэдээлэл дамжиж байх үед бүтээл (бүтээлийн цаана зохиолч, түүнийг орчуулсан орчуулагч) уншигч хоёрын хооронд яруу найргийн харилцаа үүснэ. Ийм яруу найргийн харилцаа үүсэхгүй л бол гоо зүйн мэдээлэл дамжихгүй, эсвэл, ерөөсөө тийм мэдээлэл байхгүй байна гэсэн үг. Цаад эхдээ байсан гоо зүйн мэдээлэл орчуулгадаа байхгүй буюу буурсан байдалтай байвал орчуулгын чанар алдагджээ гэсэн үг юм.

Чанар ба гипер утгын холбоо хамаарал

Яруу найргийн хэлний гол шинж юу вэ? Эх бүтээгч хэлний нэгж буюу үгсийн сангийн нэгж тодорхой утгатай. Харин яруу найргийн хэл нь хэд хэдэн тодорхой утга нийлж гипер утга (hypersense) буюу үг хоорондын гипер холбооны өөр нэг шинэ түвшин үүсгэдэг аж. Гипер холбоо нь эхийн бүхий л элементүүдийн нийлэгжсэн түвшинд үүснэ. Тэр түвшиндээ нийцсэн хэмнэл, найруулга, анирлаг, авианы зохицолтой байна. Орчуулгад ийм гипер утга, гипер холбоо хадгалагдах учиртай.

Үүнээс үүдээд яруу найргийн орчуулгад дүйцэл буюу эквивалентын асуудал энгийн хүүрнэмж буюу хүүрнэл зохиолоос арай өөрөөр тавигдах үндэстэй. Эрдэмтэд яруу найргийн орчуулгад буй дүйцлийн янз бүрийн түвшний талаар судалж тэмдэглэсэн зүйлс байна. Жишээ нь, А.Швейцер утгын (семантикийн) ба хэрэглээний (прагматикийн) дүйцэх чанар гэж ангилсан байна. Хэрэглээний дүйцэл гэдэг нь гипер түвшний асуудал юм. Хэрэглээний дүйцэх чанар биелэлээ олохын тулд орчуулагчаас илүү их бүтээлч хандлага шаардана. Энэ тохиолдолд орчуулга зөвхөн нэг янзын хэв маягт баригдах аргагүй (11). Үүнтэй нэгэн адил Ю.Найда формаль дүйцэх чанар (анхдагч эх

рүүгээ чиглэсэн), динамик дүйцэх чанар (рецептор буюу орчуулгыг хүлээн авч буй хэрэглэгч рүү чиглэсэн) гэж ангилсан байна. Энэ нь орчуулагчийн зүгээс “тухайн зохиолч орчуулагдаж буй тэр хэлээр энэ зохиолыг бичвэл яаж бичих байсан бэ” гэсэн үзлээр хандаж үгсийн сан, хэл зүйн хувиргал (модификаци) хийж орчуулах тухай асуудал юм.(6).

Товчоор хэлбэл гипер утгын түвшний орчуулгад үг утгасыг оноолтоор нь дүйцүүлэх боломжгүй хэрнээ оновчтой орчуулагдсан үр дүнтэй байдаг. Гэтэл үг утгасыг ягштал баримталсан орчуулга байх атал гипер утгын түвшиндээ харин ч оновчгүй болж, тэр бүү хэл утга гажсан тохиолдол байдаг байна. Учир нь яруу найргийн үг ихэнх төлөв үзэлд суурилсан, өөрөөр хэлбэл, бодит утгаа гээчихсэн, эсвэл, гээхэд амархан байдаг. Харин гипер утгын түвшний орчуулгыг чөлөөт орчуулгатай эндүүрч хэрхэвч болохгүй юм. Гипер утгын түвшний орчуулга харин ч чөлөөт биш. Анхдагч эхэд буй ярууслыг орчуулж буй эхэд мөн чанараа хадгалсан байдлаар нь “ингэж л хөрвүүлнэ”, эс бөгөөс “ингэж л хувиргана” гэсэн туйлын чанд хэлбэрийг олохын тулд орчуулагч ихээхэн авьяас чадвар гаргаж, эрэл хайгуул хийж, цаг зав, хөдөлмөрөө зарцуулна гэсэн үг юм.

Гипер утгыг зохиомлоор үүсгэсэн байж болох уу?

Монгол орчуулгын түүхэнд эхийг дагнан орчуулах төдийгүй зохиомжлон орчуулах, орчуулгаа өөрийнхөөрөө баяжуулах чөлөөт хэлбэрүүд түгээмэл байсан уламжлалтай. Ийм баримтуудыг самгарди, төвд, хятад хэлнээс орчуулж байсан эртний уламжлалаас авахуулаад “Эрдэнийн сан Субашид”-ыг тайлбараар баяжуулан орчуулсан Лувсанчүлтэмийн хувилбар, орос хэлнээс давамгай орчуулах болсон ХХ зуунд А.С.Пушкины “Загасчин загас хоёрын үлгэр” (“Алтан загасны үлгэр”)-ийн Ц.Дамдинсүрэнгийн орчуулга гэх мэт монгол хөрсөнд нутагшуулсан орчуулгын бүтээлүүдээс харж болно. Эдгээрт тухайн зохиолын үзэл санааг уншигчдад илүү дөт хүргэхийн тулд түүнд нь нийцсэн гипер утга үүсгэсэн байж болзошгүй. Ийнхүү зохиомжлон орчуулах нь уг зохиолын “макро” түвшинд хийж буй модификаци буюу хувиргалын нэг хэлбэр бөгөөд бие даасан гипер утгын тухай баримт түшиж ярихын тулд эдгээр орчуулгын зохиолыг судлах шаардлагатай юм. Орчуулгын ийм хувилбар нь улс түмнүүдийн хоорондох соёлын диалог хөгжиж өргөжих тааламжтай хөрс, мөн үндэсний уран зохиолоо гадаад уран зохиолын сэдвээр баяжуулах үр өгөөжтэй нэгэн арга зам билээ.

Болхидуу хувиргалын тухайд

Яруу найргийн орчуулга ихээхэн нарийн чимхлүүр ажиллагаа шаарддаг байна. Үгийн утгын оноолтоос эхлээд шүлгийн хэмжээ хэмнэлийг оновчтой гаргаж, шүлэглэл нь найруулгын чанд хэлбэр маягаа олох хүртэл эрэл хайгуул болдог энэ их ажил хэдий нягт нямбай байвч алдаа онооны аль алийг дагуулж таарна. Харин шүлгийн уран чанарын олон үзүүлэлтээс зарим тодорхой нь илэрхий доголдож, харахад шүлэг мэт байвч цаад эхтэй нь харьцуулбал утга эндүүрч будилсан, ерөөсөө ойлгоогүйгээс буруу ташаа орчуулсан, үг утгасын гүнд ороогүй чанар дорой орчуулга, заримдаа орчуулга гэхэд ч хэцүү зүйлс

нэлээн байдаг. Үүнд үнэлгээ өгч, үүнийг сайжруулахын тулд орчуулгын шүүмж, судлалыг мэргэжлийн түвшинд хөгжүүлэх шаардлагатай байгаа юм. Орчуулагчид орчуулгын ур чадварыг хэлэлцдэг мэргэжлийн сэтгүүлтэй болсон нь тун сайн хэрэг. Ялангуяа орчуулгын шүүмж хөгжвөл, цаашлаад шүүмж судлалыг сургалттай холбож уялдуулбал орчуулгын уран чанарыг дээшлүүлэхэд тустай сайн хөшүүрэг болж чадна. Харамсалтай нь өнөө хэр энэ ажил сайн сэргээгүй л явна. Ийм шүүмж судлалыг зөвхөн монгол хэлэнд орчуулж буй орчуулгын бүтээл төдийгүй, монголын уран зохиол, монгол яруу найргийг гадаадын хэлэнд орчуулж буй ажлын чанар байдлыг шинжлэх зорилгоор хөгжүүлэх нь ялгаагүй чухал. Нэг жишээ дурьдахад, Б.Явуухулан, Д.Нацагдоржийн шүлгийн орос орчуулгууд уран чанараар туйлын муу, хэлний болоод соёл-сэтгэлгээний хувиргалууд нь болхи болсон байдаг. Гэтэл сор болсон эдгээр зохиолчдынхоо бүтээлээр бид монголын уран зохиолыг гадаад ертөнцөд сурталчилсаар ирсэн, бас анхдагч мэдээлэл орос хэлээр тархаж байсан нь ч цөөнгүй. Б.Явуухулангийн “Би хаана төрөө вэ” шүлгийн:

“Тэнхээт хүлгийн дөрөөг эзэгнэнхэн төрлөө би:
Тэлмэн жороо морины шанхны үзүүрийн чичиргээнд –
Тэнгэрийн салхинаас бусдыг дээрээ гаргаж үзээгүй
Тэнэгэр говийн сүрэг онгон хулангийн нуруунд
Тэнхээт хүлгийн дөрөөг эзэгнэнхэн төрлөө би”

хэмээх охь болсон дөрвөн мөрийг дараах байдлаар анх орос хэлэнд орчуулж байжээ.

“По степи беспредельной рассыпались дикие кони –
Словно бубен гигантский, земля под копытами стонет.
Сквозь пустыню гобийскую мчатся куланы стрелою –
Жарким ветром оседлан, несется табун к водопою.
Да, владыкой коней ветрогривых на свет я родился!”

Энд утгын оноолт, шүлгийн гоо зүй, найруулгын ярууслын тухайд яривал “бараадахааргүй” гэж дүгнэмээр. Ийм байдлаар түүний “Мөнгөн хазаарын чимээ”, “Намрын мөнгөн өглөө” шүлгүүд, Д.Нацагдоржийн “Миний нутаг”-ийн зарим орос хувилбарыг(оросоос гадна орчин үед идэвхижсэн өөр бусад хэлний орчуулгыг ч анхаарууштай,2)гийн болхи хувиргалын жишээнд оруулан үзэж болно. Болхи хувиргал болбоос яруу найргийг гутааж буй явдал бөгөөд чухамдаа шүлэг найргийг орчуулж болох болохгүйн дэнсэн дээр асуудлыг шийдэгдэхдээ хүрвэл ямартай ч энэ гарцаар л явамгүй билээ.

Дүгнэлт

1. Монгол орчуулгын яруу найраг түүхэн хугацаандаа шүлэг орчуулах шинэлэг өвөрмөц арга барилуудаастуршсан, нэвтрүүлсэн, өөриймшүүлсэн гэх мэт эрэл хайгуулын баялаг сан хөмрөгтэй болжээ. Үүнийгээ орчуулагчид өөрсдөө энд тэнд тэмдэглэн үлдээсэн байх нь ч олонтаа. Жишээ нь, тэд утгын өнгө аяс нь таарсан үг хэллэг хайх ч юмуу, шүлгийн үе, нугалбар тааруулахын тулд зохистой үгийнх нь эрэлд хатаж их ажил болдог тухай сонин баримт ярьцгаадаг. Тэгвэл энэ бүхэн болоод ер нь орчуулгын үйл, орчуулагчийн ажлын онцлогтой холбоотой баримт сэлт, арга хэрэглэгдэхүүнийг судалж цуглуулах нь орчуулга хөгжих урьдач нөхцөл болно гэдэг үндэслэлээр орчин цагийн “мэргэд гарахын орон”-ы лаборатори, сургамжийн сан бүрдүүлэх зорилгыг дэвшүүлбээс ихэд буянтай үйлс болно.
2. Өнөөгийн практикаас харахад орчуулгын шүүмж болоод судлал хангалтгүй түвшинд байгаагаас, мөн шүүн хэлэлцэхгүй болохоор чанар муутай орчуулга олширноос ерөнхийдөө орчуулгын шүлэг муу байдаг гэсэн ойлголт уншигчдын дунд тогтож, тэр бүү хэл найруулга, зохиомжоор тааруухан шүлгийг “орчуулгын шүлэг шиг” гэж үнэлэх явдал түгээмэл ажиглагддаг. Энэ бол яруу найргийн орчуулгын чанарын доройтлыг харуулж байгаа нэг дүр зураг юм. Иймд уран зохиолын мэргэшсэн орчуулагчдын зорилгыг нэгтгэж, хэрэв олон нийтийн байгууллага байгаа бол тэдгээрийн чиг үүргийг нэгэн зүгт хандуулан чухамхүү чанарт төвлөрүүлж, үүнтэй уялдаатай орчуулгын шүүмж судлалыг өргөн дэлгэр хөгжүүлэх хэрэгтэй байна.

Ном зүй

1. Аким Г. “Яруу үгт, утга сайт бичиг”-ийг дуун хөрвүүлэх дуршил. “Орчуулгазүй” сэтгүүл, 2014, №3
2. Дэлгэрмаа Г. “Үлэмжийн чанар”-ыг нулимж болохгүй. “Орчуулгазүй” сэтгүүл, 2014, №3
3. Левик В.В. О точности и верности //Перевод – средство взаимного сближения народов. М., 1987
4. Магсар Ц. Критический анализ поэтических переводов (Явуухулан на русском языке). “Гадаад хэлний сургалтын асуудлууд: онол, аргазүй, орчуулга”. МУБИС-ийн ГХС-ийн ЭШБ. УБ., 2012.
5. Магсар Ц. Шүлэг хөрвүүлэх бичихээс тамтай. “Өнөөдөр” сонин, 2000.08.01.
6. Nida E.Ch. Toward a Science of Translating, Leiden, 1964
7. Nida E.Ch. The Theory and Practice of Translation, 1969
8. Панченко Г.А. www.litlib.net
9. Ринчен Б. Шүлэг орчуулах эрдэм. “Орчуулах эрдэм-2”, УБ., 1972
10. Швейцгер А.Д. Эквивалентность и адекватность перевода //Тетради переводчика – Вып. 23. М., 1989
11. Швейцгер А.Д. Текст и перевод. М., 2009

12. Цэдэнжав Д. Лингвостилистические аспекты перевода с монгольского языка на русский. Улан-Удэ: изд-во БГУ, 2010
13. Эрдэнэмаам С. Зарим орчуулгын тухай (шүүмж, эргэцүүлэл), МУБИС-ийн ЭШБичиг “Лавай”, 2012, №8

Резюме

В статье “К мастерству поэтического перевода” говорится о том, что на современном этапе, несмотря на возрождение поэтического перевода, накапливается масса проблем, ставящих во главу угла востребованность его качественного анализа. Автор обосновывает необходимость поднятия качественного уровня художественного, в том числе, поэтического перевода. С этой целью он ссылается на мысли известных мировых переводоведов относительно поэтического перевода, иллюстрирует те главные показатели, которые относятся к количественным и качественным характеристикам данного вида перевода.